

Nærings- og fiskeridepartementet
Pr. e-post og elektronisk ordning

27. januar 2017

Deres ref.
16/5520

HØRING - FORSLAG TIL NY STIFTELSESLOV NOU 2016:21

Nærings- og fiskeridepartementet sendte 20. oktober 2016 på høring, utkast til ny stiftelseslov.

Høringsfrist er 30.januar 2017.

Stiftelsesforeningen avgir med dette sin høringsuttalelse innen høringsfristen.

Høringsuttalelsen er delt inn tre kapitler: 1. Generelle vurderinger, 2. Kommentarer til lovutvalget forslag og 3. Oppsummering.

Vi kommenterer i begrenset grad lovutvalgets forslag til videreføring av bestemmelser i gjeldende lov. Stiftelsesforeningens hovedkonklusjon er at lovforslaget - med nye og eksisterende bestemmelser – vil gi en god og oppdatert regulering av stiftelser i Norge.

1. Generelle vurderinger

Etter Stiftelsesforeningens vurdering har lovutvalget lagt frem en velskrevet NOU, som vil kunne bidra til å lette arbeidet for styrene i stiftelser. Lovforslaget er pedagogisk i sin form, og er enkelt å finne frem i. Nye paragrafer og kapitler gjør loven mer tilgjengelig. Denne forenklingen vil kunne bidra til å redusere stiftelsens behov for ekstern bistand i mange saker.

Lovforslaget, sammenholdt med anbefalinger om god ledelse av stiftelser, styreinstrukser, og planer for kapitalforvaltningen og formålsrealiseringen, vil gi styrene det verktøyet de trenger for å ivareta stiftelsens formål og verdier på en betryggende måte.

Lovutvalget har foreslått flere vesentlige endringer i regelverket som vil innebære forenklinger for stiftelsene. Dette omfatter blant annet:

- Begrepet næringsdrivende stiftelser bortfaller.

- Forenkling av omdanningsreglene. Administrative vedtektsbestemmelser kan vedtas av styret, uten krav om uttalelse fra oppretter og søknad til Stiftelsestilsynet om godkjenning.
- Innskutt grunnkapital ved opprettelsen står fast, og bli en historisk størrelse
- Elektronisk løsning for opprettelse av stiftelsesdokumentet og registrering
- Fjerner kravet om åpningsbalanse
- Styret i stiftelser med en daglig leder, kan delegere til denne å vedta utdelinger

Lovutvalget foreslår også nye regler som vil legge nye plikter på styrene i stiftelser:

- Styret skal utarbeide planer for kapitalforvaltningen og formålsrealiseringen (tilpasset den enkelte stiftelses behov)
- Krav om minst tre styremedlemmer i alle stiftelser, samt at to av styremedlemmene skal være uavhengige av oppretter og den som tilfører grunnkapital til stiftelsen hvis vedkommende er en annen enn oppretter

Andre bestemmelser i lovforslaget:

- Stiftelsestilsynet får en ny hjemmel til å kreve gebyr for behandlingen av søknader om omdanning av annet enn stiftelser.

Vi kommer tilbake til flere av ovennevnte punkter senere i høringsuttalelsen.

2. Kommentarer til lovutvalget forslag

2.1 Grunnkapital

Lovutvalget foreslår ingen endring av kravet til minste grunnkapital, kr. 100.000 på tidspunktet for opprettelse av en stiftelse. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets vurdering.

Lovutvalget foreslår at grunnkapitalen ved tidspunktet for opprettelsen forblir grunnkapital, og ikke kan endres senere. Den forblir historisk. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Stiftelser med vedtekter som fordrer at overskuddet skal tillegges grunnkapitalen, må løpende endre vedtektene. Dette endres når grunnkapitalen ligger fast. Disse stiftelsene har en tidsperiode på to år for å tilpasse vedtektene til ny lov. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.2 Åpningsbalanse

Lovutvalget foreslår at kravet om åpningsbalanse bortfaller, og stiftelsesdokument kan opprettes elektronisk. Utvalget åpner også for at det kan benyttes elektronisk signatur. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.3 Næringsdrivende stiftelser

Lovutvalget foreslår at det ikke er behov for å opprettholde begrepet næringsdrivende stiftelse. Begrepet i gjeldende lov, skaper usikkerhet for stiftelser som ikke driver næringsvirksomhet. I og med at begrepet næringsdrivende stiftelse ikke lenger gjelder

bortfaller også kravet om daglig leder i slike stiftelser. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.4 Opprettelse av stiftelser i testamente

Lovutvalget foreslår at grunnkapitalen for stiftelser som er opprettet i testament, anses å være stilt til disposisjon for stiftelsen ved dødsfallstidspunktet. Det vil ikke være nødvendig å avvente registreringen av slike stiftelser til etter at arven er utloddet. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.5 Utdeling

Lovutvalget foreslår at forbudet mot utdelinger til oppretteren, utvides til også å omfatte den som ved opprettelsen skyter inn grunnkapital i stiftelsen. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.6 Kapitalforvaltning

Lovutvalget foreslår ingen lovbestemte plasseringsregler for stiftelser. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets vurderinger.

Lovutvalget foreslår derimot å innføre et krav i loven om at styret i alle stiftelser har ansvaret for å utarbeide en plan for stiftelsenes kapitalforvaltning. Planen skal behandles av styret minst en gang i året. Planen skal også nevnes i stiftelsens årsberetning. Planen skal tilpasses den enkelte stiftelses virksomhet. Dette forslaget vil bidra til å styrke stiftelsens omdømme, og være nyttig for enhver stiftelse. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Utvalget foreslår å innføre en bestemmelse som sier at risikoen i stiftelsens kapitalforvaltning må stå i forsvarlig forhold til stiftelsens egenkapital. Dette ser vi også på som et tiltak som vil bidra til å sikre stiftelser mot å ta for høy risiko, og sikre et godt omdømme for stiftelsesinstituttet. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget forslår også at det innføres en egen bestemmelse for alle stiftelser om handleplikt dersom egenkapitalen er lavere enn forsvarlig, ut i fra risikoen i stiftelsens kapitalforvaltning og øvrige virksomhet. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.7 Stiftelsens organisasjon

Lovutvalget viderefører regelen om at styret skal være selvsupplerende. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalgets forslag presiserer styrets oppgaver og ansvar mer detaljert enn i gjeldende lov. Lovforslaget er mer saksbehandlingsvennlig for styremedlemmer. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag til presiseringer.

Lovutvalget foreslår at styrer i alle typer stiftelser, også styrer i stiftelser opprettet før ikrafttredelse av ny lov, skal ha minst tre styremedlemmer. Krav om et bredere sammensatt styre vil bidra til øke allmenhetens tillit til interne prosesser i stiftelser. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Eldre stiftelser får en periode på to år til å tilpasse vedtektene til ny lov. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget foreslår at det i et styre skal være minst to uavhengige styremedlemmer, men slik at oppretteren og den som har skutt inn grunnkapital kan utgjøre styrets flertall. Oppretteren, uavhengig av om vedkommende skyter inn kapital eller ikke, vil ikke være å anse som uavhengig. Andre som skyter inn kapital etter opprettelsen av stiftelsen, vil anses for å være uavhengige. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget foreslår at minst to av styremedlemmene i stiftelsen ikke kan være personer som har tillitsverv, eller er ansatt i stiftelsens datterselskaper («Morstiftelse») Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget foreslår en viss utbygging av reglene om styrets myndighet og ansvar for forvaltningen av en stiftelse, utfra hva som er en forsvarlig organisering av stiftelsen, og stiftelsens virksomhet. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag til presiseringer.

Utvalget foreslår en ny bestemmelse som presiserer styrets tilsynsansvar overfor daglig leder, og stiftelsens øvrige virksomhet. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget forslår en ny regel om avtaler mellom stiftelsen og styremedlemmer, og andre nærstående, som skal hindre at det inngås avtaler i strid med stiftelsens interesser. Det blir et krav om at slike avtaler skal dokumenteres. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget foreslår også å lovfeste et alminnelig forbud mot at styret, daglig leder og andre som representerer stiftelsen misbruker sin posisjon i stiftelsen til å gi seg selv eller andre en urimelig fordel på stiftelsens bekostning. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget foreslår at styret, etter en fullmakt, kan delegere styrets utdelingsmyndighet til daglig leder. Utdelinger av uvanlig art eller stor betydning skal alltid vedtas av styret. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.8 Gjennomføring av stiftelsens formål

Utvalget presiserer, og bygger ut styrets ansvar for å ivareta stiftelsens formål. Stiftelser er formålsdrevet og det er viktig at styrene følger opp ansvaret, tilpasset den enkelte stiftelse virksomhet. Utvalget foreslår også å lovfeste en plikt for styret til å utarbeide en plan for gjennomføring av formålet. Planen skal gi et utgangspunkt for behandlingen av utdelingssaker, og andre disposisjoner som gjelder gjennomføringen av formålet. Det stilles ikke formelle krav til utforming av planen. Planen skal også omfatte eventuelle formålsinvesteringer, Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag og presiseringer.

2.9 Revisjon

Lovutvalget foreslår at alle stiftelser fortsatt skal ha revisor. Revisors kontrollfunksjon med regnskapet, og styrets virksomhet bidrar til å styrke stiftelsesinstituttets omdømme i offentligheten. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag til presiseringer.

Regnskapsplikten for alle stiftelser videreføres. Det presiseres overfor departementet at reglene i regnskapslovgivningen bør differensieres mellom stiftelser som driver, og ikke driver næringsvirksomhet. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets oppfordring.

2.10 Omdanning. Endring av vedtekter

Lovutvalget foreslår flere større endringer i saksbehandlingsreglene ved omdanning:

- Omdanningsreglene bygger på respekten for videreføring av formåletsom oppretteren har fastsatt for stiftelsen, samtidig som det skal være mulig å tilpasse stiftelsen til nye forhold.
- Lovutvalget viderefører de materielle vilkårene for omdanning, men foreslår en betydelig forenkling av saksbehandlingsreglene for omdanning av stiftelser.
- Administrative endringer legges til styret, og Stiftelsestilsynets har i den sammenheng ansvar for lovlighetskontrollen av det som registreres i Stiftelsesregisteret.
- Stiftelsestilsynets godkjennelsesmyndighet avgrenses til saker om formålsendringer, andre bestemmelser som det må antas at oppretteren av stiftelsen har lagt vekt på, og saker om oppheving, sammenslåing og deling.
- Med de nye reglene blir omdanningssaker mer forutsigbare, og lettere å praktisere for styrene i stiftelser.
- Utvalget foreslår at adgangen i gjeldende lov, som gir andre enn styret rett til å ha omdanningsmyndighet skal opphøre.
- Utvalget foreslår videre at der hvor vedtektene gir fullmakt til andre å godkjenne styrets omdanningsvedtak, kan styret henvende seg direkte til Stiftelsestilsynet med søknad om at tilsynet treffer vedtak om omdanning, hvis det er ønskelig. De nye reglene vil også gjelde for eldre stiftelser som har vedtektsbestemmelser som gir andre enn styret omdanningsmyndighet. Det er foreslått overgangsregler.

Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets ovennevnte forslag.

Når det gjelder de skjønsmessige vilkårene for omdanning viderefører lovutvalget gjeldende rett. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets vurderinger.

Utvalget foreslår at uttalelse fra oppretter i omdanningssaker begrenses til saker som gjelder formålet, eller andre bestemmelser som det må antas at oppretter har lagt vesentlig vekt på. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.11 Omdanning av annet enn stiftelser

Etter gjeldende stiftelseslov har Stiftelsestilsynet myndighet til omdanning også av annet enn stiftelser. Det gjelder saker om båndleggelse, som for eksempel pantsettingsforbud. Disse sakene i Stiftelsestilsynet vil inntil den nye loven er på plass, være finansiert av stiftelsens tilsynsavgift. Lovutvalget foreslår at stiftelsestilsynet får en hjemmel til å innkreve gebyr for slike saker. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

2.12 Offentlig tilsyn med stiftelser

Stiftelsestilsynets skal primært føre tilsyn med at en stiftelse er forvaltet i samsvar med vedtekter, og stiftelsesloven (legalitetskontrollen). Dette mandat videreføres lovutvalgets forslag. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets vurderinger.

Stiftelsestilsynets mulighet til å sette ned urimelige høye styrehonorarer videreføres i lovutvalgets forslag. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets vurderinger.

Lovutvalget foreslår at Stiftelsestilsynets adgang i dag til å frata en revisor oppdrag i en stiftelse, ikke videreføres i ny lov. Lovutvalget presiseres at kompetansen i slike saker bør legges til Finanstilsynet, som har tilsyn med revisorer i Norge. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

Lovutvalget diskuterer også det forhold at forsettlig eller uaktsom overtredelse av alle bestemmelser i stiftelsesloven kan straffesanksjoners. Utvalget reiser spørsmål om det i loven bør presiseres hvilke overtredelser som kan medføre straff, men vil ikke foreslå konkrete endringer. Det vil være opp til påtalemyndigheten å ta stilling til slike spørsmål ifølge lovutvalget. Stiftelsesforeningen mener dagens regelverk skaper unødig usikkerhet, og reduserer rettsikkerheten for styremedlemmer og daglig leder i stiftelser. Stiftelsesforeningen støtter ikke lovutvalget vurdering på dette punktet, og vi ber derfor departementet om å klargjøre hvilke bestemmelser som kan straffesanksjoners.

Lovutvalget diskuterer muligheten for at Stiftelsestilsynet kan etablere en økonomisk buffer til å bruk i saker om granskning. For stiftelsene er det viktig at tilsynsavgiften ikke blir for tyngende, og konsekvensene av den foreslåtte ordningen kan på sikt innebære en høyere tilsynsavgift. Stiftelsesforeningen vil avvente å ta stilling til dette forslaget inntil vi ser departementets eventuelle forslag.

Lovutvalget påpeker at det ikke bør gis en hjemmel for Stiftelsestilsynet til å kunne ilegge stiftelser tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets vurderinger.

2.13 Granskning

Lovutvalget foreslår å flytte myndigheten til å beslutte granskning fra Stiftelsestilsynet til tingretten. Begrunnelsen er at en slik løsning markerer avstand til Stiftelsestilsynets eget tilsynsarbeid, og granskerens uavhengighet til tilsynet. Stiftelsesforeningen støtter lovutvalgets forslag.

3. Oppsummering

Det er behov for å «oppgradere» gjeldende stiftelseslov. Lovens utforming er på flere områder mangelfull, og ikke særlig tilgjengelig for lovens interessenter.

Lovforslaget gir klare rammer for styremedlemmer, og andre som har ansvar for å forvalte stiftelser.

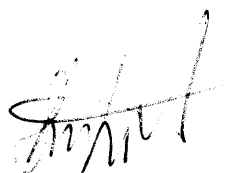
Stiftelsesforeningen er, som det vil fremgå av høringsbrevet, godt fornøyd med lovutvalgets arbeid og forslag. Vi har gitt innspill til lovutvalget og ser at flere saker Stiftelsesforeningen har tatt opp med utvalget, er blitt fulgt opp i forslag til lovtekst.

NOU 2016: 21 er etter vårt skjønn et meget godt utgangspunkt for å skrive en ny lov om stiftelser.

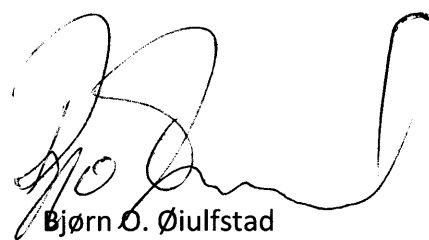
Stiftelsesforeningen er opptatt av det offentlige tilsynet med stiftelser ikke blir for økonomisk tyngende, og lovutvalget forslag vil bidra til at Stiftelsestilsynet får frigjort ressurser til å fokusere på hovedoppgavene – legalitetskontroll, drift av Stiftelsesregisteret og tilsyn.

Med vennlig hilsen

STIFTELSESFORENINGEN

Hans Jørgen Stang
Styreleder

Bjørn O. Øiulfstad
Daglig leder